CZĘŚĆ XXII. № 89. ROK 11. (1840.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna*: w Rossyi s pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: *Roczna*, 45 rub. ass. *Półroczna*, 25 rub. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 53 r. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

PIĄTEK, $\frac{15}{27}$ LISTOPADA.

Tygodnik Petersburski będzie wychodził w roku przyszłym, 1841, bez żadnej zmiany w dotychczasowym układzie i cenie. Życzący nań prenumerować, proszeni są o wczesne zgłoszenie się.

WIADOMOŚCI KRAJOWE

—

Petersburg, $\frac{14}{26}$ *Listopada.*

NOWINY DWORU.

NN. Cesarstwo JJ. Oboje, tudzież cała Rodzina Cesarska, 7 bieżącego miesiąca wrócili z Carskiego Sioła do tutejszej stolicy, drogą żelazną.

W przeszły Piątek, przed rozpoczęciem balu Dworskiego, hrabia *Jenison*, Poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Króla Jmci Bawarskiego, P. *Cambreleng*, takiż poseł i minister Stanów Zjednoczonych Ameryki i Pani *Cambreleng*, jego małżonka, tudzież baronowa *Seebach*, małżonka Sprawującego interesa Saxonii, mieli zaszczyt być przedstawionemi N. Cesarzowej.

Podczas balu, baron de *Meysenbug*, Sprawujący interesa Austryi i kawaler *Britto*, Sprawujący interesa Brezylii, również mieli zaszczyt być przedstawionemi NN. Cesarzowi i Cesarzowej.

W niedzielę, P. Kazimierz *Perrier*, pierwszy Sekretarz poselstwa Francuzkiego, hrabia *Esterhazy*, urzędnik poselstwa Austryackiego, hrabia *Griffeo*, urzędnik poselstwa Neapolitańskiego i hrabia *Sambuy*, sekretarz poselstwa Sardyńskiego, mieli zaszczyt być przedstawionemi N. Cesarzowi, a baron *Meysenbug* i P. *Britto*, tudzież osoby wyżej wymienione, miały też zaszczyt być następnie przedstawionemi J. C. W. W. X. Następcy-Cesarzewiczowi.

— Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 8 b. m. Dowodzca Simbirskiego pułku strzelców Jenerał-major *Bielawski 1* mianowany Dowodzcą 1 brygady 15 dywizyi pieszej; Dezurny Sztab-oficer Sztabu 3 korpusu piechoty, Pułkownik *Kanatow* Sprawującym obowiązki Jenerał-prowiantmejstra czynnej armii z pozostaniem w jezdzie.

— Przez Ukazy Cesarskie do Rządzącego Senatu z dnia 24 Października Spraw. obow. Nowgorodzkiego Cywilnego gubernatora, Szambelan, Rzecz. Radzca Stanu *Sieniawin*, mianowany Moskiewskim Cywilnym gubernatorem. — 6 Listopada: «Ukazem Naszym danym Radzie Państwa, mianując Sekretarza Stanu, Senatora, Radzcę Tajnego *Łonginow*, Członkiem tejże Rady z pozostawieniem go na dawnych stopniach i przy powierzonym mu zarządzie zakładów wychowania i dobroczynności Najmilszej Małżonki Naszej, N. Cesarzowej Jmci, najłaskawiej rozkazujemy być na miejscu jego do przyjmowania próśb, na Nasze imie przynoszonych, Sekretarzowi Stanu, Członkowi Komisyi Próśb i Komitetu opatrzenia zasłużonych cywilnych urzędników, Naszemu Rzeczywistemu Radzcy Stanu xięciu *Golicyn*.

— N. Cesarz dnia 2 Paźd. raczył potwierdzić ustawę o szkołach felszerów przy morskich szpitalach.

— Z powodu nagromadzenia się spraw nierozstrzygnionych w 1 oddziale 3go Departementu Rządzącego Senatu, Zarządzający Ministerstwem Sprawiedliwości przekładał o tem Komitetowi Ministrów, na zdanie którego N. Cesarz 8 Paźd. rozkazał: nowowchodzące do tego oddziału sprawy z gubernij Podolskiej i Wołyńskiej odd.

do 2 oddziału 3go Departamentu Rządzącego Senatu tymczasowie, póki nie okaże się możność zwrocenia ich do oddziału I; podobnież przenieść i sprawy wniesione lecz jeszcze nie wysłuchane,—sprawy zaś gubernij Witebskiej i Mohylewskiej oddać z tego oddziału na zawsze 2mu Departamentowi rządzącego Senatu.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) *23 Października.* Z zaleceniem, aby dzierżawcy dóbr skarbowych mający dobra nadane przed 8 Sierpnia 1824 r. płacili kwartę lub dzierżawczą opłatę podług kursu przepisanego w Manifeście 9 Kwietnia 1812 r. (1 r. sr.—3 r. ass.) a ci co mają dobra nadane po 8 Sierpnia 1824, aby płacili podług kursu ustanowionego w Manifescie 1go Lipca 1839 roku.

2) *28 tegoż m.* O postanowieniu jednostajnej formy świadectw dawanych kupcom o prawie jakie im służy do przejścia do stanu honorowych obywateli, (почетныеграждане).

23 tegoż m. Z zaleceniem aby były Jelabużski leśniczy Jewtropow niebył nadal przyjmowany do służby.

Warszawa.

Heroldya Królestwa Polskiego z mocy art. 4 i 5 postanowienia Rady Administracyjnéj z d. $\frac{1}{13}$ Października r. 1840 ogłasza nadesłane sobie od JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, dwie listy imienne osób tytułami honorowemi zaszczyconych.

Piérwsza z nich obejmująca pozycyj siedm, wymienia osoby którym takowe tytuły, od błogosławionéj pamięci Cesarza i Króla Alexandra I, lub od Najjaśniejszego, dziś nam szczęśliwie Panującego Mikołaja Igo, udzielone zostały.

Te osoby, równie jak ich prawi płci obojéj potomkowie, są wolni od wszelkiéj legitymacyi i mogą bez kwestyi używać pomienionych tytułów, gdyż, według artykułu 13go Prawa, Minister Sekretarz Stanu nadeśle Heroldyi listę ich do zaciągnienia w xięgi właściwe.

Druga, mieszcząca: Xiążąt pozycyj 10, dziesięć; Kniaziów, 1 jednę; Hrabiów 73, siedmdziesiąt trzy, Vice-hrabiów 1, jednę; Baronów 20, dwadzieścia; Kawalerów Państwa Francuzkiego 7, siedm, obejmuje osoby i rodziny, którym w roku 1824 dozwolono było tytułów honorowych używać.

Osobom tą drugą listą objętym i prawym ich potomkom (z wyłączeniem wszakże potomków od osób płci żeńskiéj na tejże liście wymienionych, pochodzących), wolno jest i teraz używać tytułów honorowych do czasu, w art. 12 i 26 Prawa z roku 1840 o tychże tytułach, zakreślonego, to jest: do lat dwóch dla obecnych w kraju, a do lat trzech, dla przebywających za granicą, za pozwoleniem Rządu lub do czasu rozpoznania ich dowodów przez Heroldyą. Dla małoletnich, powyższy przeciąg czasu liczyć się zacznie od dnia dójścia ich do pełnoletności. Wszystkim zaś innym żadną z dwóch powyższych list nieobiętym, używanie tytułów honorowych, od chwili niniejszego ogłoszenia, bezwarunkowo jest zabronione, a to pod karami, w artykule 8 Prawa o tychże tytułach, zastrzeżonemi.

Osoby drugą listą objęte, lub ich potomkowie, równie jak wszyscy inni mieszkańcy Królestwa Polskiego, mniemający się mieć prawo do tytułów honorowych, winni są w tymże przeciągu czasu, jako w terminie przez artykuł 12 Prawa zakreślonym, przedstawić Heroldyi Królestwa dowody, téméż Prawem wymagane, a to pod utratą praw swoich na zawsze.

Spis osób, którym tytuły honorowe przez Wiekopomnéj pamięci Cesarza Alexandra Igo i N. Cesarza i Króla, *dziś Panującego, udzielone zostały.*

1) Hrabia d'Alopeus; 2) Hrabia Piotr Bieliński; 3) Hrabia Maurycy Hauke, Jenerał Artylleryi; 4) Hrabiowie: Alexander, Mikołaj i Konrad Walewscy; 5) Hrabia Józef Hauke; 6) Potomkowie w linii prostéj Hetmana Piotra Ożarowskiego, to jest: a) Adam Jenerał Jazdy, Członek Rady Stanu, wraz z potomstwem; b) Franciszek, b. Szambelan Dworu Jego Cesarsko-Królewskiej Mości, wraz z potomstwem; c) Dzieci po Kajetanie Ożarowskim pozostałe; 7) Hrabia Franciszek Potocki.

Lista imienna osób, którym w roku 1824 dozwolono używać tytułów honorowych.

Xiążęta:

Joanna Xiężna Łowicka; 2) Czartoryski Konstanty; 3) Czetwertyński Antoni; 4) Jabłonowski Maxymilian, Antoni, Stanisław; Władysław; 5) Lubomirscy, Henryk i Jerzy; 6) Puzyna; Wincenty i Józef; 7) Radziwiłł Hieronim-Michał; 8) Sapieha Paweł, Xawery i Leon; 9) Woronieccy, Antoni, Józef, Kalixt i Henryk-Wincenty; 10) Zajączek Józef.

Kniaziowie:

1) Ogińscy, Tadeusz i Franciszek-Xawery.

Hrabiowie:

1) Alexandrowicz, Stanisław-Witold; 2) d'Alopeus; 3) Batowski Alexander 4) Bniński, Alexander i Floryan; 5) Borkowscy: Leonard-Wincenty, Franciszek i Stanisław; 6) Brzostowscy: Xawery, Alexander-Karol i Michał; 7) Butlerowie: Jan i Antoni; 8) Bystrzanowscy: Józef, Ludwik, Franciszek-Xawery, Wincenty i Felix; 9) Chodkiewicz Alexander; 10) Dąbscy: Kazimierz, August i Damian-Felicyan; 11) Działyńska Justyna; 12) Dziaduszyccy: Józef, Waleryan, Wawrzyniec i Henryk-Ignacy; 13) Dzierzbicki Xawery; 14) Fredro Maxymilian. 15) Giżycki Xawery; 16) Gomoliński Benedykt; 17) Grabowski Stefan i Stanisław; 18) Grodzicki, Jan-Nepomucen; 19) Gutakowscy: Wacław i Konstanty; 20) Gurowska Genowefa, Mikołaj, Jozef, Ignacy i Bolesław; 21) Hussarzewski Adolf; 22) Jezierscy: Jan Nepomucen, Stanisław i Hyacynt; 23) Kiciński Pius i Bruno; 24) Krasiński Wincenty i Józef; 25) Komorowski Ignacy i Cypryan; 26) Krosnowski Marcelli-Wincenty; 27) Krukowiecki Jan; 28) Kwileccy: Jan-Nepomucen i Klemens; 29) Łatalski Dominik-Władysław; 30) Lanckorońscy: Jakób, Bartłomiéj Andrzéj i Antoni; 31) Leduchowski Antoni; 32)

Lubiecki Jan Kanty; 33) Łubieński Felix; 34) Małachowscy: Stanisław, Józef, Ludwik-Onufry i Jan; 35) Matuszewic Adam; 36) Męcińscy: Wojciech, Stanis., i Jan; 37) Mielżyńscy: Stanis. i Mikołaj ; 38) Mikorski Jan Chryzostom; 39) Miroszewski Józ.; 40) Morsztynowie: Lud. i Filip; 41) Morski Ignacy; 42) Mostowski Tadeusz, 43) Ossolińscy: Józef i Wiktor; 44) Ostrowscy: Franciszek, Atanazy i Tadeusz; 45) Ostrorog Józef; 46) Pac Ludwika, córka b: Jenerała wojsk Polskich Ludwika Pac; 47) Parys Kajetan, Ignacy , Józef, Walenty, Jan i Michał; 48) Potoccy: Alexander Stanisław, Michał i Antoni; 49) Poletyło Jan-Wincenty i Aloizy; 50) Przerembska Łucya; 51) Rusoccy: Zygmunt i Józef; 52) Sierakowski Kajetan; 53) Skarbek Fryderyk, Floryan, Józef i Michał; 54) Sobolewski Ignacy; 55) Stadniccy: Franciszek-Ignacy, Seweryn i Ignacy; 56) Starzeńscy: Józef i Maciéj; 57) Suchodolscy: Jan i Franciszel; 58) Szembek Ignacy i Piotr; 59) Szołdrski Wiktor; 60) Tarnowscy: Jan i Felix-Amor; 61) Tarło Andrzéj i Floryan; 62) Ułanowiczowie; Grzegorz i Ignacy; 63) Walewski Józef; 64) Wąsowiczowie: Adam Stanisław i Jozef; 65) Wielhorska Alexandra, Gustaw - Władysław, Salomea, Jan-Nepomucen, Józef i Maryanna; 66) Wielopolscy: Leona, Alexander-Alfred-Bolesław, Adam, Jan-Kanty Adam-Ignacy-Roch i Adam-Wincenty; 67) Wodziccy: Stanisław, Karol, Józef i Piotr; 68) Wołowicz Antoni; 69) Zamojski Stanisław; 70) Zabiełło Henryk; 71) Załuscy: Józef, Jan-Kanty, Roman, Bogumił, Franciszek-Tomasz, Antoni, Joachim i Ludwik; 72) Zboińscy: Ignacy i Karól; 73) Żyniew Wiktorya.

Vice-Hrabia:

1) De Verny Leopold.

Baronowie:

1) Brincken Juliusz; 2) Chłussowicz Józef-Jérzy; 3) Chłopicki Józef; 4) Chaudoir, Józef i Stanisław; 5) De Hejdel Jan Rudolf; 6) Dulfus Stanisław-Henryk i Tytus; 7) Horoch Józef i Kajetan; 8) Jerzmanowski Paweł; 9) Kobyłński Floryan; 10) Kosiński Michał; 11) Lewartowski Jérzy; 12) Maltzahn Adolf; 13) Rastawiecki Ludwik; 14) Rajski Franciszek-Xawery; 15) Skarzynski Ambroży; 16) Soldenhoff Alexander; 17(Stokowski Ignacy; 18) Waldgon de Wilson-Seweryn; 19) Wyszyńscy: Jozef i Tomasz; 20) Załuski Jozef.

Kawalerowie Państwa francuzkiego:

1) Bayer Maciéj; 2) Kolecki Jan; 3) Milberg Henryk; 4) Rogulski Józef; 5) Schütz Franciszek; 6) Smet Stanisław; 7) Zielonka Benedykt.

USTAWA

Dla Gimnazyów i Szkoł Obwodowych, tudzież Elementarnych, Okręgu Naukowego Warszawskiego

(Ciąg dalszy.)

§ 20. Lekcye w szkołach Elementarnych, dają się co dzień po 4 godziny, prócz dni Niedzielnych i Świątecznych. Godziny te w przeciągu poranku lub całego dnia, rozdziela bezpośrednia zwierzchność, albo opiekunowie szkół, lecz za przyzwoleniem etatowego Inspektora szkoły obwodowéj, który zawiadamia o tém i Dyrektora. W godzinach wolnych poobiednich, życzący sobie tego, mogą się uczyć śpiewu kościelnego z nut.

§ 21. Jeżeli duchowny, dający naukę Religii, dla obowiązków stanu swego, albo dla innych przyczyn, nie może znajdować się w szkole na wyznaczone godziny, wcześnie uwiadamia o tém nauczyciela, który zająwszy przez ten czas uczniów innym przedmiotem, w następnym dniu ustępuje mu swoich godzin. Dawanie katechizmu i moralności Chrześciańskiej, powierza się osobie świeckiej wtenczas tylko, gdy niema duchownego.

§ 22. Wszyscy bez wyjątku uczniowie Rzymsko-katolickiego wyznania, słuchać powinni nauki katechizmu w szkole. Jeżeli znajdują się uczniowie różnych wyznań w szkole, tedy w miarę miéjscowych sposobności, podaje się każdemu z nich możność uczenia się prawideł ich wyznania.

§ 23. Każdego roku, przy rozpoczęciu nauk, proboszcz albo wikary, przemawia do uczniów, zachęcając ich do uczenia się religii i nabywania innych koniecznych w ich stanie wiadomości. Upomina także, ażeby się sprawowali przystojnie, i po ukończeniu nauk dzielili z rodzicami prace gospodarskie, i nabytych wiadomości z korzyścią używali. Tam gdzie nie ma w pobliskości Proboszcza albo Wikarego, dopełnia tego obowiązku opiekun szkoły.

§ 24. Prace w klassie zaczynają się od modlitwy i na niej się kończą. Nauczyciel każe jednemu z uczniów z kolei czytać takową głośno, i przestrzega, aby drudzy słuchali z uwagą i pobożnością.

§ 25. Przy zamknięciu klassy przed wakacyami letniemi odbywa się examen uczniów w obecności ich rodziców, krewnych i obcych gości. O postępach uczniów, opiekun szkoły, uwiadamia Inspektora szkoły obwodowéj, z dołączeniem ułożonego przez Nauczyciela zdania sprawy o stanie Instytutu w dwóch exemplarzach, podług wzoru załączonego przy niniejszém pod № 1,

§ 26. Uczniowie życzący powtórzyć odbyty przez nich kurs naukowy, mogą być na nowo przyjęci do szkoły.

§ 37, Każda szkoła Elementarna ma roztrząśnięte przez Radę Wychowania Publicznego, i zatwierdzone przez Ministerstwo xiążki, tablice i inne pomoce naukowe, odpowiedne zaprowadzonemu w niéj sposobowi uczenia. Nadto przy każdej szkole w miarę możności zakłada się niewielki zbiór moralnych i innych użytecznych xiążek zastosowanych do pojęcia ludzi niższego stanu. Xiążki takowe dają się do czytania nietylko uczniom lecz i drugim czytać umiejącym mieszkańcom miejscowym.

§ 28. Obowiązki i prawa nauczycieli szkół Elementarnych, opisane są w osobnej szczegółowej instrukcyi.

§ 29, Nauczyciele w karaniu uczniów, trzymają się osobnych przepisów o karności szkolnej.

*

§ 30. Nauczyciele utrzymują ogólną listę wszystkich uczniów podług wzoru dołączonego pod № 2, i zapisują w niej swoje uwagi o sprawowaniu się, pilności i postępie w naukach każdego.

§ 31. Nauczyciele odznaczający się starannością i dobrym postępem uczniów, mogą na zaświadczenie Inspektora Szkoły Obwodowej, być przedstawiani do pieniężnych, albo innego rodzaju nagród.

§ 32. Prawidła dla administracyi Ekonomicznej Szkół Elementarnych, przepisane są osobnym urządzeniem.

(D. c. p.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn, 13 Listopada. Parlament został odroczony na dzień 10 Grudnia, ale niespodziewają się izby zebrał się przed końcem Stycznia lub początkiem Lutego.

— Odebrano nowiny z New-York po 20 Listopada; wszystkie umysły są zajęte wyborem Prezydenta; Prawie niewątpliwą jest rzeczą że obrany będzie jenerał Harrison.

— Wiadomości z Chin, dochodzą do 3 Lipca. Dowodzca naczelny stacyi morskiej angielskiej w Macao, 22go Czerwca ogłosił rzekę i port Kanton w stanie blokady.

— Uzbrojenia nieprzestają czynnie postępować. Okręty które na nowo w różnych portach uzbrajają się lub opatrują w oficerów, są: *Indus*, od 78, *Vengeance* od 84, *St. Vincent*, *Neptune* i *Waterloo*, każdy od 120, *Monarch* od 84 dział.

— Rozchodzi się wiadomość że Rząd zamierza wprowadzić między Nowym Brunswikiem i Nową Szkocyją taką samą uniją prawodawczą, jaką już wprowadził między prowincyami Kanady.

— Arsenał w Woolwich odebrał rozkaz wygotowania 120 dział 32 funtowych z lawetami i wszystkiemi potrzebami, które mają być użyte do służby morskiej w posiadłościach Zachodnio-indyjskich. Rozkazano także powiększyć osady wszystkich pocztowych parowych statków i opatrzyć każdy z nich we dwa 32 funtowe działa.

— *Morning Chronicle* w rozwinieniu wypadków zaszłych w Syryi, mówi między innemi: «Ibrahim pasza tak zapewne opuści Balbek, jak opuścił Beyrut, gdyż Mutnalisy nie omieszkają pojść za przykładem braci swoich gorali i pasza zmuszony będzie zwołać swoje wojska z Marasch i Alep dla bronienia Damaszku. To ostatnie miasto ma 120,000 mieszkańców bardzo zniechęconych ku egypcyanom. Na południe leży obszerna i żyzna równina Hauron, której lud również powstał. Zajęcie Damaszku przez wojska sprzymierzone, które zapewne wkrótce nastąpi, odetnie całkiem Ibrahima od Egyptu i zmusi do kapitulowania. Zkądinąd eżeli pasza zbierze swe siły w Paszaliku Acre i opuści Syryą północną i środkową, wtedy traktat 15 Lipca weźmie zupełny skutek.

Paryż, 12 Listopada. Izba Deputowanych, zgromadzona w swoich biurach przystąpiła do mianowania Kommissyi do ułożenia adresu odpowiedzi na mowę Królewską. Ta czynność, zwykle jedna z najbardziej stanowczych w ciągu sessyi, nowej nabrała wagi z obecnego położenia zagadnień zagranicznych. Rozprawy które poprzedziły to mianowanie trwały przez cztery przeszło godziny. Pierwszy paragraf mowy Królewskiej, stosujący się do traktatu 15 lipca obudził najbardziej zajmujące objaśnienia. Deputowanych obecnych było 395. Następne osoby składają Kommisyą: jenerał Bugeaud, PP. Passy, de Lamartine, B. Delessert, jen. Jacqueminot, Dupin, de Salvandy, *za ministrami*, PP. de Rémusat, Ducos, *przeciw ministrom;* większość na stronie ministrów 5. Sądzą że odczytanie adressu nie nastąpi aż w przyszłym tygodniu.

— W towarzystwach Paryskich przyjaznych nowemu gabinetowi, twierdzą za pewną, że niezwłocznie po odpowiedzi urzędowej izby Tronowi, zawiązane będą na nowo w Londynie konferencye o sprawach Wschodu i że P. Guizot spodziewa się iż te narady będą miały skutek rychły, pokojowi przyjazny i zdolny przekonać Francyą że Mocarstwa nie mają bynajmniej zamiaru wyłączać ją od swych narad ani odrzucać zgodne ze słusznością przełożenia nowego gabinetu.

— Depesza telegraficzna z Lyonu z d. 8 Listopada donosi co następuje: «Rzeka poniża się, mimo to dotąd jesteśmy pokryci wodą. Rodan wezbrał na 70 centimetrów. Domy nieprzestają obalać się. 218 domów upadło w kwartale Guillotière, a przeszło 300 w Vaise; niemniejsze jest spustoszenie na całém wybrzeżu.

— 3 b. m. w kościele inwalidów rozpoczęły się prace przygotowawcze do przeniesienia zwłok Napoliona.

— Panna Fanny Elssler wróciła do Paryża ze Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Hiszpanija. Dwie depesze telegraficz. z Bayonny donoszą co następuje: «Regencya tymczasowa ogłosiła 3 b. m. swoję programmę, podpisaną przez wszystkich ministrów. Oświadcza iż będzie obstawała za ścisłém wykonaniém konstytucyi i pozostawi kortezom dokonanie zmian pożytecznych. W Gazetach ogłoszony jest spis trzeciej części Senatu już odnowionej. Espartero zapowiada juntom przez okolnik że nieustąpi w tym względzie co do Senatu. Godłem jego będzie zawsze Konstytucya 1837 roku.

Turcya. Wzięcie St. Jean d'Acre. Sztafeta przybyła tu do Petersburga z Konstantynopola 11 b. m. wieczorem przywiozła depesze z tej stolicy z d. 11 Listopada nowego Kalendarza, a z Beyrut 6 tegoż m. Odebrano tam ważną wiadomość o zdobyciu, 4 Listop. S. Jean d'Acre po 12godzinném bombardowaniu w przeciągu którego wrzucono do twierdzy 40,000 kul i bomb. Magazyn prochu wysadzony na powietrze zadał znaczną stratę załodze, składającej się z 6,500 egypcyan i jej szczątki opuściły miasto i uciekły ku Jaffie, ścigane przez arabów Neplouse, którzy powstali

za stroną Sułtana. Arcyxiąże Fryderyk Austryacki miał niepośledni udział w tej świetnej sprawie. J. C. Wysokość pierwszy zatknął chorągiew Sułtana na murach St. Jean d'Acre.

— Gazety angielskie ogłosiły notę lorda Palmerston w odpowiedzi na ostatnią notę P. Thiers, dającą do zrozumienia że jeżeli Mehemet-Ali nieprzestanie zatrzymywać flotę turecką i wojować w Syryi, Rząd angielski nie będzie się wstawiał u Porty o odwołanie wyroku złożenia go z Rządów. Zkąd inąd listy prywatne z Paryża, odebrane w Londynie donoszą że Mehemet Ali nie jest daleki od poddania się warunkom Mocarstw Sprzymierzonych—listy zaś z Triestu, powtórzone w gazetach Wiedeńskich z dnia 7 Listopada twierdzą, że Pasza posłał rozkaz Ibrahimowi opuszczenia Syryi; nakoniec, podług *Journal de Francfort* Rząd francuzki odebrał depeszę telegr. jakoby Alep i Damaszek powstały na rzecz Sułtana.

Wiedeń, 6 Listopada. Rządzca Lombardyi hrabia Hartig powołany został do Rady Państwa, jako szef oddziału w departamencie spraw wewnętrznych.

Berlin, 13 Listopada. Król raczył ozdobić orderem Orła Czerwonego 3 klassy Radzcę Dworu Rossyjskiego, Członka Akademii Nauk Ross. professora *Jacobi* (znanego wynalazcę Galvanotypu.)

Florencya 2 Listopada. Wczora odbył się ślub P. Anatola *Demidow* z xiężniczką de *Montfort.* Ślub miał miejsce naprzód według obrządku katolickiego, a potem greckiego. Na ten cel sprowadzony był z Rzymu kapłan rossyjski, zostający przy poselstwie. Szacują na 2 miljony franków podarunek ślubny od nowożeńca narzeczonej. Nadto P. Demidow złożył w darze Ojcu świętemu brewiarz wielkiej ceny, a Arcybiskupowi Florencyi krucyfix przepysznej roboty. Młode małżeństwo wyjeżdża jutro do Rzymu, gdzie przepędzi zimę.

NAJPOZNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Turcya. *Konstantynopol, 11 Listopada.* Flota, która zdobyła St. Jean d'Acre składa się z 7 okrętow linijowych angielskich i jednego tureckiego, z 3 fregat angielskich i 2 austryackich, z 2 korwett ang. i 1 austr. z 1 brygu i 5 statków parowych angielskich. Na tej flocie było 3000 żołnierzy tureckich, 1500 marynarki angielskiej i 200 żołnierzy austryackich. W tymże czasie posłano 5000 żołnierzy tureckich na tęż twierdzę lądem, pod wodzą jenerała Yockmuss. Po całogodzinném bombardowaniu magazyn prochu wyleciał na powietrze; wybuch ten okrył twierdzę gruzami i dymem i tak był mocny że wstrząśnienie czuć się dało okrętom. Strzelanie trwało aż do nocy; działa egyptskie zrazu żwawo odpowiadały, ale prawie bez skutku bo kule przenosiły okręty, Artylerya attakujących przeciwnie, biegle kierowana, wkrótce nakazała milczenie bateryom. W nocy na 4 Listopada admirał turecki Walker doniosł Arcyxięciu Fryderykowi że egypcyanie zaczynają opuszczać twierdzę; arcyxiążę popłynął natychmiast z 80 ludźmi marynarki austryackiej do bram twierdzy; te były zamknięte, ale znaleziono wyłom w murze, i przezeń Arcyxiąże, któremu jeszcze 100 austryaków w posiłku przybyło, poszedł do cytadelli już opuszczonej i zatknął chorągiew Sułtana. Następnie przybyli anglicy i turcy z floty i zajęli miasto bez oporu; potem już przybyli 5000 turków lądem. Dowodztwo twierdzy powierzone jest Selimowi-paszy. Egypcyanie stracili 1500 w zabitych, z których 700 przez wybuch prochowni. W mieście wzięto 3000 niewolnika; komendant egyptski Mahmud-bey, z 1000 konnych uciekł ku Jaffie. Znaleziono w twierdzy 400 dział pozycyjnych, 150 polowych, wiele broni, zapasów i żywności, 75,000 kwintałów prochu i 2,500,000 piastrów. Sprzymierzeni mają zabitych 5 turków, 15 anglików, w tych lejtnant z fregaty *Talbot* i 2 austryaków. Rannych w ogóle jest 41—Wielka liczba wodzów górali przybywa dla poddania się; Ibrahim jest zawsze w Zahlé; wszelkie środki jego komunikacyi z Egyptem są teraz przecięte—Antiochia i Killis poddały się sprzymierzonym; Alep zamknął się przed wojskami egyptskiemi które dążą do połączenia się z Ibrahimem.

Londyn 13 Listopada. Podług nowin z wyprawy Chińskiej posłane zostały okręty dla zajęcia wyspy Tchusan; jest to bardzo ważny punkt, bo ztamtąd można posłać wyprawę rzeką zwaną *północną*, i dojść aż o 12 mil ang. pod Pekin.

Paryż, 14 Listopada. Objaśnienia dane biurom izby Deput. przez nowego ministra Spraw Zagr. P. Guizot są bardzo ważne. Z nich wynika że nigdy Francya nie była wyłączana od układów w sprawach Wschodnich i że zgodzono się urządzić te sprawy wspólnie z nią lub bez niej. Również wypada że Francya nie zobowiązała się do dawania pomocy Mehemetowi Ali. Nadto P. Guizot oświadczył że nowy Rząd uważa dokonane już uzbrojenia za dostateczne i że ich dalej posuwać nie myśli.—Dziś odbył się chrzest xcia Chartres w kaplicy Tuileries; pierwsze dwa z imion nadanych mu są Robert-Filip—Zdrowie Hrabi Paryża zawsze jest chwiejące się—Fregata *la Belle-Poule*, wyprawiona po zwłoki Napoleona, niewiadomo czy już stanęła na wyspie św. Heleny. Inny okręt był wzięty za nią. Ta zaś fregata ze swoją towarzyszką *la Favorite* wytrzymały okropną burzę i musiały zawinąć do Bahia. La *Favorite* straciła wszystkie maszty.

Rzym, 2 Listopada. Nieporozumienia między stolicą Apostolską a Toskaniją zostały urządzone przez układ. — Nasz Rząd odebrał od francuzkiego urzędowe zapewnienia o utrzymaniu powszechnego pokoju i przeto uzbrojenia w Ankonie i Civita-Vecchia, powolniej postępują.

(Journ. de S. P. G. P. Psz. Półn.)

ROZMAITOŚCI.

Znakomitsi Uczeni Austryi. *Lekarze piszący i naturaliści:* Baumgartner, Berres, Bischof, Carabelli, Czermak, Eble, Endlicher, Frank, Hallaschka, Hildenbrand, Kachler, Meissner, Mohs, Natterer, Presl, Raiman, Rosal, Trattinick, Veith.

Poeci i literaci: Bäuerle, Baldamus, Castelli, Grillparzer, Hammer, Hanka, Hay, Kaltenbäck, Kaltenbrunner, Kollar, Kuffner; Mailath, Mednianzsky, Nestroy, Pezzl, Carolina Pichler, Puchmayer, Pyrker, Rajmund, Saphir, Schlegel, Seidl, Seyfried, Silbert, Zedliz.

Geografy, Topografy, Etnografy i Statystycy: Balbi, Blumenbach, Czaplovies, F. Gräffer, Gross-Hoffinger, Hammer, Heintl, Hietzinger, Kopitar, Kopetz, Pezzl, Prokesch-Osten, Schmidl, Wolny.

Historycy, Zyciopisarze, Dyplomatycy, Genealogowie, Numizmografy: Dankowsky, Endlicher, Gross-Hoffringer, Hammer, Hanka, Hormayr, Horvath, Kaläna, Kaltenback, Lichnowsky, Mailath, Mednianzsky, Palazky, Schäffarick.

Pisarze dla młodzieży: Chimani, Ebersberg, Leonard, Milde.

Ekonomiści: Burger, Czaplovies, Heintl, Kleyle, Ruprecht, Schmidberger, Wittman.

Filolodzy, Lingwiści: Buolak, Derankowsky, Budik, Hammer, Hanka, Jungman, Palkowitsch.

Prawnicy: Dolliner, Jarke, Kropatschek, Protowerbera, Winiwarter.

Teolodzy: Albach, Frint, Hohenlohe, Leonard, Milde, Passy, Pletz, Ruttenstock, Sedlacsek, Silbert, Veith, Zängerle.

Badania nad magnetyzmem ziemskim.

Londyńskie Królewskie Towarzystwo przedsiębierze ogromny szereg badań nad magnetyzmem ziemskim, jaki tylko może być wykonany. Badacze, opatrzeni w najdoskonalsze i najzupełniejsze narzędzia, rozmieszczą się na całej kuli ziemskiej, każdy w swoim oznaczonym punkcie, a wtedy, o jednej i tejże chwili, i za pomocą narzędzi poprzedzająco porównanych, przystąpią do swoich postrzeżeń, aby rozstrzygnąć wielkie pytanie, którem zajęty obecnie cały uczony świat,—o kierunku linij magnetycznych kuli ziemskiej i o przemianach tej cudownej i tajemniczej siły, która ziemię w jeden wielki magnes przeistacza. Już znakomitsze miasta Europy: Londyn, Paryż, S.-Petersburg, Wiedeń, Berlin i inne, porozumiały się między sobą w tym względzie; prócz tego urządzone będą obserwatorya i w innych miejscach, na wyspach Oceanu Spokojnego, w Ameryce, a nawet wewnątrz Indyj Wschodnich i w Chinach.

Dotąd nie było przykładu, ażeby działania uczone przedsiębrane były razem na tak ogromnej przestrzeni, i ze wzajemną zgodą uczonych rozmaitych krajów.

Siła morska Francyi.

Flota francuzka składa się, podług ostatnich wiadomości, jak następuje:

46 okrętow liniowych,
56 fregat,
25 korwet wojennych,
7 korwet *avisos*,
37 brygów,
18 brygów *avisos*,
24 mniejszych statków: *cannonnierës*, *goelletes*, etc,
55 statków flotylli,
17 korwett podejmujących 800 tonn,
31 *gabares*,
4 statków przewozowych podejmujących 925 tonn,
36 statków parowych.

Razem, 350 statków wojennych mieszczących na sobie do dziesięciu tysięcy dział.

Wiadomość dla P. Żochowskiego. Ostatniemi czasy sprawdzono na jednym z parowozów angielskich czego się dotąd tylko domyślano, że w przechodzeniu wody do stanu pary za pomocą ciepła, wydobywa się wielka ilość elektryczności. Przewodnik jednej z takich machin, w pełném działaniu bieżącej po drodze żelaznej, trzymał rękę w obficie wydobywające się z kotła parze; kiedy tak trzymając jednę, drugą ręką dotknął się klapy bezpieczeństwa, odebrał silne uderzenie elektryczne.

W amerykańskiej gazecie *Weekly-Sun* ogłoszono, że niejakiś Davidson, mieszkaniec Saint-Louis, podał projekt w Kongressie Stanów Zjednoczonych o założeniu poczty napowietrznej, przez którą można będzie przesyłać listy i posyłki po całej Ameryce. Poczta jego latać będzie prędzej od wszelkiego ptaka, bo 20 mil niemieckich na godzinę. Na założenie tej poczty prosi on o wydanie mu 5,000 dollarów. Ale kongress nie wierząc w podobne sztuki odmówił wynalazcy pieniędzy, i dla tego chce on, jak słychać, doświadczyć szczęścia w Europie, żeby swój zamiar wykonać za pomocą akcyj.

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Ноября 14-го 1840. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.